

KIOSKEN

Lärrarhandledning av

ÅSA ANDERBERG STOLLO

Hej lärare på mellanstadiet,

här hittar du tips på hur du kan presentera Kiosken innan du eller eleverna börjar läsa och förslag på hur ni kan prata om läsoplevelsen när boken är slut. Vi har också några uppslag till skrivövningar när ni har läst, för många elever tycker att det är mer inspirerande än att skriva en bokrecension. Vi hoppas att denna handledning ska hjälpa dig att väcka läs- och skrivlust i klassrummet.

Lycka till!

INNAN NI BÖRJAR LÄSA:

Visa omslaget för eleverna, läs baksidestexten. Fråga vad eleverna tänker om omslaget, låt dem spekulera i vad som har hänt och hur de tror att det skulle bli om en polis plötsligt stod i deras klassrum. Förklara sedan att den här boken berättas lite som i en TV-serie, man får följa olika huvudpersoner (se nästa sida) i olika kapitel som tillsammans berättar fram historien. Presentera därefter några av de viktigaste personerna i boken:

ALFABETA SKOLMATERIAL

Vi har i handledningen valt några frågor som vi tycker är givande att reflektera kring. Våra handledningar är tänkta att stötta en fördjupad läsoplevelse tillsammans med barn.

Olivia är ganska dramatisk men omtyckt i klassen, och bästis med Lilly sedan många år. Olivia ÄLSKAR godis men har godisförbud (hon och hennes familj ska till och med få en hundvalp om de avstår godis i ett år) och nu är det bara tre veckor kvar ...

Sebbe är Olivias kusin, han är ny i byn och går i sexan. Han älskar sin nya fotbollsklubb och att den driver en kiosk så att spelarna har någonstans att hänga och kan lära känna varandra. Där har han spanat in Yeva, som har träning efter honom. Allt han vill är att kiosken ska renoveras och öppna igen.

Yeva lever för fotbollsträningen och drömmer om att bli proffs, men på friluftsdagen råkar hon och Olivia av misstag hamna inne i kiosken. Hon jagas av dåligt samvete och mystiska lappar efteråt, men i slutet av boken är det något helt annat som intresserar henne.

EDVIN är sjuk på friluftsdagen, men det är det ingen i klassen som märker. Han blir orättvist anklagad och känner sig osynlig, och det får honom att göra dumma grejer. Det blir värre och värre, tills han kommer på vad han behöver göra för att synas igen.

GUNNAR är kompis med Louie som är coolest i klassen, men vänskapen har ett högt pris. Han gör en grej som får riktigt jobbiga konsekvenser. Han skäms och vill inte att någon annan ska få veta, speciellt inte Louie. Men kanske har Gunnar mer att säga till om än han först tror?

Nu, läs boken!

UNDER LÄSNINGEN:

Variera gärna mellan högläsning och tyst läsning. Du kan till exempel läsa ett kapitel eller några rader i början av ett kapitel högt, och sen får eleverna läsa vidare själva. Gå igenom svåra ord och uttryck innan läsningen.

Vi föreslår att ni inte stannar upp i läsningen om eleverna är nyfikna och har lust att läsa vidare. Låt läsupplevelsen bli just en upplevelse! Förbered den och arbeta med den efteråt men förstör den inte med för många avbrott och uppgifter.

Klasschatten som återkommer här och var i boken är inte tänkt för högläsning, det är bättre att skumma och sammanfatta den för eleverna, eller låta dem läsa själva. Man kan också tänka på den som illustrationer, och visa på en smartboard eller liknande.

EFTER LÄSNINGEN:

Börja med att ställa några läsförståelsefrågor som är summerande och bra att prata kring i helklass eller små grupper när ni har läst ut boken:

- Vilka saker är annorlunda för Gunnar i början och i slutet av boken? Och för Olivia?
- Kan du komma på något som förändras för någon annan elev i historien?
- Vem i boken känner du mest igen dig i?
- Borde klassen ha erkänt för polisen? Vad tror du hade hänt då?
- Är det någon i klassen vars problem du känner igen dig i? Hade du gjort likadant för att lösa problemet?
- Hur gör du för att hålla en hemlighet?
- Hur är Karin som lärare?
- När var boken som mest spännande?
- Är det något som du tycker författaren borde gjort annorlunda?
- Tycker du att omslaget passar ihop med boken? Vad tänkte du innan du läste boken och vad tänker du nu?

Om ni vill kan ni också ha ett ”jag undrar”-samtal enligt modellen nedan, där vi inspirerats av Aidan Chambers boksamtal i hans bok *Böcker inom och omkring oss* (Gilla böcker, 2014).

Börja i så fall med att rita 3 kolumner på tavlan:

”JAG UNDRAR”-SAMTAL AV AIDAN CHAMBERS

				
STEG 1 Rita en glad emoji och fråga eleverna: Vad gillade ni med Kiosken?	Allt! Jag gillar att Yeva heter Yeva för det heter jag! Språket! Jag gillade att den handlade om godis! Jag gillar hur de skriver i klasschatten!	STEG 2 Rita en sur emoji och fråga eleverna: Vad gillade ni inte med Kiosken?	Vem var Cunnilla? Vad hände med Louie sen? Varför trodde Cunnars mamma att hon gjort fel?	STEG 3 Rita ett frågetecken i den tredje kolumnen och fråga: Är det något ni undrar över?

Låt samtalet ta lite tid! Eleverna får motivera sig om de vill men be dem inte, för det kan vara hämmande för andra i gruppen. Uppmuntra snarare korta svar! Men om du vill, hjälp dem att bredda samtalet. Om de till exempel mest nämner händelser i boken, kan du som lärare fråga om det var någon karaktär som de gillade eller ogillade, och om samtalet mest handlar om karaktärerna kan man fråga om språket, om det var något med det som eleverna tänkte på, till exempel något ord eller mening som grep tag i dem.

De första två spalterna fyller flera funktioner: Dels får ni möjlighet att tillsammans tänka tillbaka på historien ni läst, dels blir det en påminnelse om att vi lägger märke till olika saker i en bok och tycker olika – och att det är okej. Några gillar en karaktär eller ett ord som andra ogillar. För dig som lärare ger det också en bild av vad som faktiskt intresserar just den här klassen, och vad ni kan läsa härnäst.

Inför den tredje spalten kan du fråga: ”Var det något i boken som ni tyckte var konstigt?” Eller ”Om författaren var här, skulle ni be henne att utveckla något? Var det något ni hade velat veta mer om? Eller mindre?” Rita ett frågetecken och skriv upp elevernas frågor i den tredje kolumnen. ”Vem var Frans?” ”Vad hände med Louie sen?” En del av dem kan säkert besvaras på en gång, andra kan sparas till senare. Bekräfta eleverna och uppmuntra deras nyfikenhet.

SKRIVÖVNING

Att redovisa en läsupplevelse genom en kreativ skrivövning upplever många elever som mer givande än att skriva en recension eller svara på frågor. Här finns också möjlighet att ta upp vissa centrala begrepp inom litterärt skrivande. En stor fördel med att skriva utifrån den lästa boken är att de elever som tycker att de har svårt att ”hitta på” redan har ett färdigt stoff att använda sig av.

Några förslag på rubriker för eleverna att skriva utifrån, välj vad som passar klassens behov bäst, eller låt dem välja själva:

HJÄLP, JAG GLÖMDE LÅSA KIOSKEN!

VAR SKA JAG GÖMMA MITT GODIS?

TRE KAN HÅLLA EN HEMLIGHET – OM TVÅ AV DEM ÄR DÖDA

INGEN FÅR SKVALLRA! (skriv en påhittad klasschatt)

JAG – HUNDVALPEN SOM INGEN HÄMTADE

MIN PINSAMMA PAPPA I SKOLAN

Foto: Magnus Liam Karlsson

SLUTLIGEN NÅGRA ORD OM FÖRFATTAREN

Åsa Anderberg Strollo började skriva noveller för tidningar när hon gick på gymnasiet och skriver nu både skönlitterära böcker och manus för TV, film och teater. Hennes historier har ofta mycket humor, svärta och ett högt tempo som gör dem spännande. Mest känd är hon för debuten *Bryta om*, som nominerades till Augustpriset och vann Stora Läsarpriset, och för sina skräckböcker för mellanåldern: *Svart sommar*, *Varm vinter*, *Iskalla skuggor* och *2039 – framtidshistorier för orädda*.

OGH FÖRFATTARENS EGNA ORD OM KIOSKEN:

Jag hörde en gång om en femteklass – med bra sammanhållning och gulliga elever – som stal godis från en kiosk på en friluftsdag. Precis som i min bok blev det väldigt stökigt och jobbigt för eleverna och deras familjer medan det pågick. Men när jag frågade dem om kiosken och alla bråkiga turer efteråt, när det hade gått några år, så var det ingen som riktigt mindes.

Så allt som jag skrivit i boken är påhittat. Det kunde ha varit så här det gick till på riktigt, det kunde känts och blivit stökigt och bråkigt på just det här sättet, men i verkligheten var det ingen av de inblandade som kom ihåg exakt. Därför har jag låtit boken sluta som den gör, för att den ska få påminna om att det som är jobbigt, stökigt och hemskt i stunden faktiskt kan blekna med tiden och bli ingenting.

